

- общий проект с Государственным ипотечным учреждением по рефинансированию кредитов молодым семьям, которые выданы Фондом на строительство жилья;
- общий проект с ОАО “Государственный сберегательный банк” по созданию системы жилищно-строительных сбережений;
- привлечение для молодежного жилищного кредитования строительства жилья средств международных финансовых организаций;
- эмиссия ценных бумаг Фонда;
- сотрудничество с негосударственными пенсионными фондами и страховыми компаниями, которые занимаются страхованием жизни;
- привлечение для молодежного жилищного кредитования строительства жилья средств, полученных от приватизации.

Источники и литература

1. Официальный сайт Государственного фонда содействия молодежному жилищному строительству www.molod-kredit.gov.ua

Сердюк А.М

ІНФРАСТРУКТУРА В СИСТЕМІ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Постановка наукової проблеми

Дослідження агропромислового виробництва (АПВ) як важливого суспільно-географічного об'єкту полягає не лише в розробці науково-методичних підходів, направлених на створення сприятливих передумов ефективного функціонування і розміщення всіх його складових, але й передбачає визначення рівня економічного розвитку та ступеня використання елементів інфраструктури. Зазначимо, що реформування АПВ, підвищення рентабельності всіх його сфер і ланок, прискорення розвитку та вдосконалення нових форм господарювання в значній мірі залежить від наявності і якості інфраструктури, яка обслуговує потреби суспільного виробництва і завдяки цій особливості створює необхідні умови для аграрної сфери та отримання максимальної прибутковості з урахуванням природно-виробничих та соціально-економічних чинників регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Велика увага вітчизняними вченими приділяється дослідженням АПВ. Найбільший внесок в розробку цієї наукової проблеми зробили такі видатні вчені: М.М. Паламарчук, О.М. Паламарчук, Р.О. Язиніна, М.Д. Пістун, Г.О. Колесник, В.П. Нагірна, Р.А. Іванух, Г.В. Балабанов, А.П. Золоський, Т.І. Козаченко, Л.О. Мармуль, С.І. Дорогунцов, Б.М. Данилишин та багато інших. Особливе значення в їх фундаментальних працях приділяється висвітленню методологічних підходів щодо визначення критеріїв економічної оцінки земельних ресурсів, функціональних аспектів в тому числі сільгоспвиробництва, обґрунтуванню теоретико-методологічних основ територіальної організації і комплексно-пропорційного розвитку агропромислового процесу, стану управління, ролі АПК в зовнішньоекономічній діяльності, шляхом виходу АПВ з економічної кризи. Визначення рівня розвитку інфраструктури як складової функціонально-структурної системи АПВ в цілому поки що знаходиться на початковій стадії свого становлення. Роль інфраструктури полягає у створенні умов для відтворювальної здатності розвитку і відновлення АПВ в нових соціально-економічних умовах для повного забезпечення країни продуктами сільськогосподарського призначення. Крім того, вона відіграє велике соціально-економічне значення в суспільстві особливо для розвитку АПВ в сільській місцевості. В умовах ринкових перетворень це набуває першочергового значення, тому якщо не приділяти належної уваги розвитку інфраструктури, то вона може поступово перетворитися із стимулюючого чинника, який сприяє реформуванню АПВ в стримуючий.

Формулювання мети і завдання

Метою даного дослідження є аналіз і визначення особливостей і ролі різних видів інфраструктури як основного функціонального компоненту для відтворення і реформування АПВ на регіональному рівні. Основні завдання полягають у виявленні специфічних особливостей виробничої, соціальної і ринкової інфраструктури; впровадженні заходів, націлених на збереження і створення різноманітних елементів інфраструктури як структурної бази для підвищення економічної ефективності АПВ.

Виклад основного матеріалу дослідження

Найважливішою передумовою формування АПВ є інфраструктура, яка є провідною ланкою даного системно-структурного утворення. Інфраструктура являє собою матеріальну основу, фундамент всього суспільно-матеріального виробництва. Орієнтація на інтенсифікацію агровиробництва вимагає комплексного підходу до регулювання виробничої, соціальної та ринкової інфраструктури. Наявність єдиної чіткої установки щодо цього дає змогу оцінити ефективність окремих варіантів розвитку як інфраструктури в цілому, так і її компонентів. Ефективний розвиток суспільно-географічного району можливий тоді, коли високому рівні концентрації і спеціалізації галузей матеріального виробництва АПВ відповідає такий самий рівень концентрації і спеціалізації підрозділів інфраструктури, які забезпечують загальні умови господарської діяльності. Регулювання розвитку інфраструктури полягає насамперед в обґрунтуванні цільових нормативів соціальної інфраструктури і показників рівня розвитку і ступеня використання виробничої інфраструктури; визначенні етапів і черговості сукупності елементів і галузей системи виробничого обслуговування. Систематизація показників розвитку інфраструктури має бути проаналізованою до показників базисних галузей АПВ, що відо-

бражають потребу в послугах об'єктів інфраструктури. Відомо, що в умовах реформування АПВ рівень розвитку інфраструктури не відповідає ринковим вимогам, що формуються в цьому секторі економіки, і це досить суттєво стримує його стабілізацію і подальший розвиток. По-перше, на протязі значного періоду сільськогосподарське виробництво розвивалося без належного інфраструктурного забезпечення елементами та об'єктами інфраструктури. По-друге, елементи інфраструктури розвивались далеко не пропорційно (особливо в сільській місцевості) тому, що капітальні вкладення, які виділялись на їх розвиток, значно поступались величині капітальних вкладень в сільське господарство як провідну сферу АПВ. Структурно-функціональні ланки АПВ потребують не лише збільшення капітальних вкладень на розвиток інфраструктури, але й організації і створення необхідних передумов для їх взаємозв'язку і взаємовпливу. Інфраструктура забезпечує підвищення урожайності сільськогосподарських культур, збереження, транспортування, переробку та реалізацію продукції.

Однією із найважливіших є виробнича інфраструктура (ВІ) до якої належать складські приміщення з холодильними пристроями, сховища, мережа автошляхів, ліній енерго-, водо- і газопостачання, елеватори, агротехнічне, ветеринарне, матеріально-технічне обслуговування, підприємства первинної переробки сировини, тарне господарство, об'єкти спеціалізованої торговельної мережі.

Виробнича інфраструктура АПВ має свої специфічні особливості, які необхідно брати до уваги при її формуванні і розвитку: вона забезпечує необхідні зв'язки між окремими ланками і сферами АПВ; виробництво і якість матеріальної продукції АПВ залежить не лише від того, де вона виробляється, але й від того, як вона зберігається, транспортується; на раціоналізацію і регіональні особливості розміщення і розвитку елементів інфраструктури впливають не лише природно-кліматичні фактори, сезонність функціонування сільського господарства та деяких підприємств, що переробляють сільгосппродукцію, а також група соціально-економічних чинників, які й визначають забезпеченість спорудами і елементами ВІ, що сприяють розвитку і спеціалізації АПВ. Надзвичайно важливою проблемою розвитку інфраструктури з метою повного забезпечення потреб АПВ є те, що на етапі її планування необхідно приділяти увагу резервним потужностям тих чи інших елементів з урахуванням зростання темпів виробництва сільгосппродукції на перспективу. Повна завантаженість інфраелементів АПВ припадає на літньо-осінній період року, що співпадає з достатньо високим використанням виробничих потужностей тих підприємств, що переробляють сільгоспсировину. Багато видів сільськогосподарської продукції не можна накопичувати, складувати тому, що вона втрачає свою поживну якість, товарну вартість. Відсутність інфраструктурних резервних ємностей призводить до величезних народногосподарських втрат, поглиблення складних соціально-економічних проблем в сільській місцевості. Різкий спад виробництва у сільському господарстві посилюється недоліками у сфері зберігання та в переробці продукції. Таке становище пояснюється тим, що АПВ обслуговує незначна мережа різних сховищ для зберігання плодоовочевої продукції, насіння зернових та технічних культур, мінеральних добрив. Все це спричинює величезні втрати сільгосппродукції, що складають біля 30 - 35% плодів і овочів, зернових культур, 10 - 15% мінеральних добрив [1]. Значна кількість вирощеної сільгосппродукції залишається на ланах внаслідок відсутності або незадовільного стану автомережі з твердим покриттям. Відсутність складських приміщень і сховищ з холодильними і вентиляційними пристроями часто призводить до того, що іноді недоцільно розвивати, нарощувати, удосконалювати виробництво, вирощувати гостродефіцитні і економічно вигідні, з урахуванням агротехнічних вимог, сорти сільськогосподарських культур. Безперечно, приділяючи увагу будівництву нових і реконструкції діючих об'єктів і споруд інфраструктури, а також правильному використанню їх ємностей, можна не лише підвищити урожайність сільгоспкультур з гектара, але й зберегти її якість, зменшити собівартість виробництва екологічно чистої продукції, а також максимально скоротити її втрати. Статистична звітність на сьогодні поки що не враховує втрати, яких зазнає сільське господарство через недостатній розвиток інфраструктури. Не проводиться такий облік і сільгосппідприємствами тому, що показник чистого прибутку майже не розраховувався статистичними управліннями командно-адміністративної системи і цей недолік недосконалого статистичного обліку негативно впливає на розвиток всього АПВ на сучасному етапі, а також і на інфраструктуру. Крім того, облік втрат на всіх етапах вирощування сільськогосподарської продукції різними формами власності, а також статистичними управліннями повинен опиратися не на валовий показник, а на обсяги реалізованої продукції. Таке ставлення буде відповідати удосконаленню статистичного обліку АПВ в ринкових умовах, а також дозволити визначити потребу в капітальних вкладеннях на розвиток елементів і споруд інфраструктури з метою повного і комплексного забезпечення не тільки сільського господарства, але й промислових виробництв, що виробляють засоби виробництва. В свою чергу, це буде позитивно впливати на прискорений розвиток і функціонування АПВ в умовах становлення ринкових відносин, які посилюють науково-технічний, економічний і соціальний аспект в аграрній сфері економіки.

Соціальна інфраструктура (СІ) відіграє дуже важливу роль в реформуванні АПВ, оскільки вона впливає на продуктивність праці, на створення сприятливих умов життя населення. Діяльність об'єктів СІ полягає в створенні соціального ефекту, який тісно переплітається з життєдіяльністю людини. Від рівня розвитку СІ залежить рівень розвитку життя населення, його соціальна захищеність. Внаслідок кризового стану економіки аграрного сектору, різкого скорочення бюджетного фінансування, неплатоспроможності, заборгованості сільгосппідприємств об'єкти та установи соціальної інфраструктури знаходяться в стадії занепаду і деградації. Це пояснюється погіршенням або частковим відключенням мережі енергопостачання та транспортного забезпечення сільських населених пунктів необхідними послугами із скороченням робочих місць, оскільки не завжди функціонують об'єкти культури, побуту, дитячі дошкільні та медичні заклади. Отже, до соціальної інфраструктури слід віднести об'єкти відпочинку, соціального забезпечення і страхування, спортивні заклади, засоби масової інформації.

Головна функція соціальної інфраструктури – забезпечення умов виробництва і життєдіяльності насе-

лення, безпосереднє задоволення соціально-культурних та побутових потреб населення, а не потреб виробництва. Слід підкреслити, що СІ носить не лише соціальний характер, але й виробничий тому, що вона впливає на продуктивність праці. Об'єкти соціальної інфраструктури є важливим фактором розвитку АПВ, які повинні вирішувати соціальні завдання для створення комфортних умов в сільській місцевості. На розвиток соціальної інфраструктури впливає просторовий чинник.

В умовах реформування АПВ дуже важливим є відродження елементів і установ СІ в сільській місцевості для того, щоб припинити міграцію населення, а це суттєво вплине на відтворення робочої сили, темпи розвитку та ефективність суспільного виробництва. Органи місцевої виконавчої влади повинні створювати нові робочі місця, здійснювати будівництво і реконструкцію автомобільних доріг, забезпечувати населення якісною питною водою, телефонізувати та газифікувати сільські населені пункти, збільшувати обсяги прокладання мереж водопостачання та водовідведення. Безумовно, вкрай складно утримувати новим формам господарювання об'єкти соціальної інфраструктури, витрати на її елементи позначаються на виробництві. Тому доцільно було б передати соціальні об'єкти і заклади до комунальної власності. Насамперед, це заклади побуту, комунального, транспортного, торговельного і медичного обслуговування. На розвиток об'єктів соціальної інфраструктури АПВ повинні залучатись кошти не лише державних, колективних, але й власних підприємств.

Крім виробничої і соціальної інфраструктури розвивається і ринкова інфраструктура, тому що без неї неможливо формувати ринкові відносини продуктивних сил в АПВ. До ринкової інфраструктури (РІ) відноситься мережа банківсько-кредитних установ, торгових, посередницьких організацій ринкового типу, біржових центрів, страхових, брокерських і аудиторських компаній, валютних бірж і аукціонів. Реформування АПВ передбачає створення товарних бірж, оптових ринків, торгових домів, сільських заготівельно-збутових кооперативів, оптово-роздрібних баз і складів. Головні завдання мережі елементів ринкової інфраструктури – створення конкурентного середовища і генерування ринкових цін. Їх слід вирішувати шляхом формування системи взаємопов'язаних ринків: оптових та роздрібних, спеціалізованих та регіональних. Об'єкти РІ призначені відігравати суттєву роль не лише в реформуванні АПВ, але й формуванні нових земельних відносин, які сприяють впровадженню новітніх економічних перетворень. Сучасна практика АПВ та організація збуту продукції потребує створення осередків, де повинна концентруватися ринкова інформація про попит, пропозиції та ринкові ціни на сільгосппродукцію. Такими осередками можуть стати торгові дома різного масштабу. З метою задоволення потреб безпосередніх споживачів у продукції харчової промисловості дедалі подальшого інтенсивнішого розвитку набуває фірмова торгівля. На сучасному етапі цей об'єкт РІ розвивається в Україні, але ще недостатньо. Дуже важливим в системі АПВ є питання, якому треба активніше приділяти увагу це організації та удосконалення заготівельно-збутових кооперативів, які б допомагали товаровиробникам своєчасно і вигідно реалізувати вироблену продукцію.

Висновки

Таким чином, об'єкти інфраструктури, їх подальший розвиток задовольнятимуть не лише внутрішні потреби споживачів в продукції АПВ, але й можуть створювати передумови для поступового нарощування і відновлення експортного потенціалу сільгосппродукції та продуктів її переробки. Все це буде сприяти відновленню втрачених позицій держави на зовнішніх продовольчих ринках країн СНД та поступовому входженню до європейського ринку. Реформування агропромислового виробництва, впровадження прогресивних технологій і нової техніки повинні здійснюватись за рахунок комплексного підходу до розвитку виробничої, соціальної, ринкової інфраструктури, тому що це забезпечує оптимальне розміщення промислових і сільськогосподарських підприємств, спеціалізацію та ефективний розвиток в цілому всієї аграрної сфери.

Джерела та література

1. С.Н. Бобылев Улучшение использования сельскохозяйственной продукции и развитие инфраструктуры //Проблемы функционирования и развитие инфраструктуры народного хозяйства. – М.: ВНИИСИ, 1979. – С.101-107.

Срибный В.И.

ВЛИЯНИЕ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА НА ЭКОЛОГИЧЕСКУЮ СИТУАЦИЮ АР КРЫМ

Постановка проблемы. В силу сформированных естественных особенностей АРК обеспечивает свои потребности в воде только на 16,5%, а 83,5 % воды поступает из Северо-Крымского канала. Наибольшим направлением использования воды в АР Крым является орошение. Крупнейшим потребителем водных ресурсов в регионе жилищно-коммунальное хозяйство, на которое приходится около 20% используемой воды.

Водная система региона основана на использовании возвратных вод, поэтому их очистка и влияние неочищенных сточных вод, сбрасываемых предприятиями ЖКХ на экологическую систему региона является одним из важнейших направлений реформирования отрасли. Для АРК, как курорта, где на небольшой по площади территории полуострова практически рядом существуют природные рекреационные зоны и крупные полигоны по хранению бытовых отходов, проблема обращения с отходами имеет особое значение. Наиболее остро стоит в АРК проблема утилизации бытовых отходов.

Анализ публикаций. Теоретические и прикладные аспекты комплексной проблемы влияния хозяйственной деятельности на территории АР Крым посвящены работы Бокова В.А., Ены В.Г., Тарасенко В.С., Пашенцева А.И., Закусилова Н.А., Карпенко С.А и др. Однако анализ исследований показал, что вопросы влияния жилищно-коммунального хозяйства на экологическую ситуацию региона практически не рассмотрены.

Нерешенные части общей проблемы. Достаточно большое количество исследований посвящено анали-